

Život Cirkvi

Ročník 14

28/2007

**Benedikt XVI. :
Na Božom poli je dosť práce pre všetkých**

Komentár Antona Ziolkovského So zneužívaním detí treba skončiť

Nie je to tak dávno, čo sa na verejnosť dostali informácie o sexuálnom zneužívaní detí zo strany niektorých katolíckych kňazov. Najmä v Spojených štátoch či Írsku. Ak sa takéto prípady stali, treba ich odsúdiť, vinníkov potrestať a pomôcť obeť. Avšak ukazuje sa, že táto téma slúži aj k rozširovaniu poloprávdy a klamstiev. Asi pred mesiacom sa v Taliansku viedla široká polemika, či má verejnoprávna televízia odvysielat' dokument BBC, ktorý manipulatívne spája sexuálne zneužívanie detí s Vatikánom a Svätým Otcom, alebo nie. Nikto neútočí na slobodu tlače. Avšak práca britských dokumentaristov obsahuje priveľa klamstiev.

Televízia ho nakoniec odvysielala. Nasledovala diskusia v štúdiu. Na pomyselných lavici obžalovaných sedeli aj dvaja muži v kolároch. Medzi nimi rektor Lateránskej univerzity v Ríme, Mons. Rino Fisichella. Keď mu jeden z mladých diskutérov vyhodil na oči, že Cirkev by sa mala hanbiť, biskup razantne odpovedal: „Prepáčte, ja sa nemám za čo hanbiť, ani Cirkev. Nech sa hanbia tí, čo sa nikdy nemali stať kňazmi a spáchali tieto zločiny.“ V britskom dokumente rozprávajú svedkovia, ktorí boli v minulosti zneužívaní. Interpretácia tvorcov smeruje k záveru, že Katolícka cirkev sexuálne zločiny kňazov zakrývala. Podľa nich nesie najväčšiu zodpovednosť súčasný pápež, Benedikt XVI, ktorý sa ešte údajne ako prefekt Kongregácie pre náuku viery postaral o ich utulanie. To je však lož.

Katolícka cirkev sa o prípady sexuálneho zneužívania zo strany kňazov zaujímal už deväť rokov predtým, ako americké médiá objavili túto tému po odhalených prípadoch v Bostone. Ešte 14.8.1993 pápež Ján Pavol II. počas homílie na svätej omši v rámci Svetových dní mládeže na štadióne v Denveri hovoril o pohoršeniach, ktoré dali niektorí služobníci oltára. Nasledovali ďalšie verejné vystúpenia, v ktorých pápež odsúdil zneužívanie detí. Podľa dokumentaristov na počiatku stála inštrukcia „Crimen sollicitationis“ z roku 1962. Zaoberá sa kňazmi, ktorí zneužívali sviatosť zmierenia na nadväzovanie sexuálnych vzťahov.

Zneužívaniu detí venuje jeden riadok. Podľa filmárov z BBC inštrukcia hovorí o exkomunikácii každého, kto by prezradil zneužívanie kňazom na verejnosti. Avšak v skutočnosti exkomunikovaný môže byť ten, kto má isté vedomosti o delikte katolíckeho kňaza v svedníci voči šiestemu Božiemu prikázaniu a neoznami ho cirkevnej autorite. Tvorcovia hovoria, že kardinál Ratzinger ako prefekt Kongregácie pre náuku viery sa podpísal pod dokumenty, ktoré jej dávajú výlučné právo zaoberať sa konkrétnymi prípadmi a nedovoľujú oznámiť ich svetskej moci. V skutočnosti 30.4.2001 vydal pápež dokument „Sacramentum sanctitatis tutela“, v ktorom ustanovil právne normy pre kánonické procesy na diecéznej úrovni. Hovoril aj o prípadoch, ktoré sú rezervované Kongregácii pre náuku viery. Prefekt kongregácie, Joseph Ratzinger, podpísal 18.5.2001 dekrét „De delictis gravioribus“, kde spresnil normy vydané pápežom. Je zaujímavé, že BBC označila tento list ako tajný, hoci bol úradne zverejnený Svätou Stolicou. Obvinení kňazi nie sú vyňatí spod svetskej moci a majú sa pred súdmi zodpovedať za svoje zločiny. Znalci cirkevného práva vedia, že rímske úrady si môžu vyhradiť právo rozhodovať v určitých prípadoch, nemá to však nijaký dopad na prípadný proces na civilnom súde.

Dokument BBC vyvoláva dojem, že Katolícka cirkev problém pedofilných kňazov zľahčuje. V skutočnosti ak katolícky kňaz sexuálne zneužije osobu mladšiu ako 18 rokov, doba premlčania začína plynúť až dovŕšením osemnásteho roka zneužitej osoby. Keď sa v diecéze objaví podozrenie, že katolícky kňaz zneužíva deti, treba tento prípad nielen vyšetriť, ale oznámiť aj do Ríma, nech by už vyšetrovanie ukázalo čokoľvek. Ak sa mu dokáže vina, je ihneď zbavení kňazskej služby.

Vážení poslucháči! Pedofília je vážnym problémom. Tisíce detí, najmä v juhovýchodnej Ázii sú každoročne vystavené sexuálnemu zneužívaniu predovšetkým zo strany Európanov. Hovorí sa o tzv. sexuálnej turistike. Katolícka cirkev je často jediná, ktorá týmto deťom pomáha vrátiť sa do života. Na internete je táto úchylka propagovaná mnohokrátým spôsobom. Západná civilizácia urobila príliš málo pre ochranu detí. Svet je dnes veľkou dedinou. Ochrana detí je súčasťou každého náboženstva a kultúry. Zneužívať maloletých v rozvojových krajinách je hanebné. Zatiaľ sa však nenašiel nikto, kto by sa tento problém snažil naozaj vyriešiť. Avšak so sexuálnym zneužívaním detí treba jednoducho skončiť.

RV, Anton Ziolkovský / snímka autor

Benedikt XVI. pri Anjel Pána: Na Božom poli je dost' práce pre všetkých

Pápež Benedikt XVI. sa v nedeľu 8. júla napoludnie ako každú nedeľu pomodlil s veriacimi zhromaždenými na Námestí sv. Petra mariánsku modlitbu Anjel Pána. Pred ňou sa spolu s nimi zamyslel nad aktuálnym evanjeliom o misijnom poslaní:

„Drahí bratia a sestry, evanjelium tejto nedele (porov. Lk 10, 1 – 12; 17 - 20) predstavuje Ježiša, ktorý posielal 72 učeníkov do dedín, kam sa sám chystá, aby mu tam pripravili pôdu. Toto je jedna z podrobností uvedená evanjelistom Lukášom, ktorá zdôrazňuje, že misiónárske poslanie nie je vyhradené len dvanástim apoštolom, ale vzťahuje sa aj na ďalších učeníkov. „Žatva je veľká, ale robotníkov málo,“ hovorí Ježiš (Lk 10, 2). Na Božom poli je dost' práce pre všetkých. Kristus sa však neobmedzuje len na vyslanie. Misiónárom dáva aj jasné a presné pravidlá správania sa. Najprv ich vysielal „po dvoch“, aby si vzájomne pomáhali a vydávali svedectvo o bratskej láske. Upozorňuje ich, že budú ako „baránky medzi vlkami“, teda že napriek všetkému budú musieť zostať mierumilovní a v každej situácii šíriť posolstvo pokoja. Nemajú si so sebou brať ani šaty, ani peniaze, ale žiť len z toho, čo im daruje Božia prozreteľnosť; majú sa starať o chorých na znak Božieho milosrdenstva. Ak budú niekde zavrhnutí, majú odtiaľ odísť a obmedziť sa pritom iba na pripomenutie zodpovednosti za neprijatie Božieho kráľovstva. Sv. Lukáš potom poukazuje na nadšenie učeníkov z dobrých plodov svojej misie a zaznamenáva krásne Ježišove slová: „Nera-

dujte sa z toho, že sa vám poddávajú duchovia, ale radujte sa, že sú vaše mená zapísané v nebi“ (Lk 10, 20). Kiež toto evanjelium prebudí vo všetkých pokrstených vedomie, že sú misiónármi Krista, povolanými pripravovať mu cestu slovami i svedectvom života.

Je čas dovolení. Zajtra odchádzam do Lorenzaga di Cadore, kde budem hosťom biskupa z Trevisa v dome, ktorý privítal aj ctihodného Jána Pavla II. Horský vzduch mi urobí dobre a budem sa môcť slobodnejšie venovať rozmyšľaniu a modlitbe. Želám všetkým, najmä vám, ktorí to najviac potrebujete, aby ste si urobili trochu voľna na obnovu fyzických a duchovných síl a znovunadobudnutie zdravého kontaktu s prírodou.

Hory zvlášť evokujú vzostup ducha, jeho pozdvihnutie do „výšin“ nášho človečenstva, ktoré sa, žiaľ, každodenný život snaží umenšovať. S týmto úmyslom pripomínam piatu púť mladých ku krížu na končiari vrchu Adamello, kam dvakrát putoval Svätý Otec Ján Pavol II. Púť, ktorá sa konala v týchto dňoch, pred chvíľou vyvrcholila svätou omšou, celebrouvanou vo výške asi 3 000 metrov nad morom. Pozdravujem týmto tridentského arcibiskupa a generálneho sekretára Biskupskej konferencie Talianska, ako aj predstaviteľov mesta Trident a všetkým mladým Talianom znovu pripomínam naše stretnutie, ktoré sa uskutoční 1. a 2. septembra v Lorete.

Nech nás stále chráni Panna Mária tak v misiónárskej práci, ako aj pri spravodlivom odpočinku, aby sme mohli plniť svoje povinnosti v Pánovej vinici s radosťou a úžitkom.

-rs-/ snímka RV

List Svätého Otca pri príležitosti 800. výročia narodenia sv. Alžbety Uhorskej

Pápež Benedikt XVI. zaslal v sobotu telegram prímasovi Maďarska, budapeštiansko-ostrihomskému arcibiskupovi kardinálovi Péterovi Erdővi pri príležitosti 800. výročia narodenia svätej Alžbety Uhorskej - Durínskej. Medzinárodný alžbetínsky rok sa začal v Ríme 17. novembra 2006 a vyvrcholí 17. novembra 2007 svätou omšou v Bazilike Panny Márie Kráľovnej anjelov v Assisi.

Svätý Otec v liste uistil veriacich v Maďarsku aj v celej Európe o svojej duchovnej účasti na blížiacich

sa oslavách a zdôraznil, že sú vhodnou príležitosťou predstaviť všetkému Božiemu ľudu nádherné svedectvo tejto svätice, ktorá „skutočne naplnila plán Ježiša Krista, Božieho syna, ktorý tým, že sa stal človekom, „sa zriekol seba samého a vzal si prirodzenosť sluhu“ (Fil 2,7). Alžbeta Uhorská sa podľa Benedikta XVI. stala „skutočnou dcérou Cirkvi, ktorá ponúkala konkrétne, viditeľné a výrečné svedectvo o Kristovej láske“ a ktorej príklad kresťanskej cnosti počas storočí nasledovalo nespočetné množstvo ľudí. -dj-

Benedikta XVI. vítali v mestečku Lorenzago di Cadore poludňajšie zvony

Vatikán (9. júla, RV) – V pondelok napoludnie privítalo mestečko Lorenzago di Cadore Svätého Otca Benedikta XVI., ktorý tam strávi časť letnej dovolenky, a to do 27. júla. Včera sa v očakávaní pápežovho príchodu uskutočnil v meste fakľový modlitbový sprievod na tému Pamiatka dvadsiateho roku. Očakávanie Benedikta XVI. Dnes o dvanástej hodine sa zasa na znak prijatia a pohostinnosti rozozvučali všetky zvony diecézy Belluno-Feltre.

Jej biskup Giuseppe Andrich uverejnil v diecéznom týždenníku Priateľ ľudu „pozdrav pontifikovi v mene všetkých“. Do pozornosti veriacich dal najmä dva príhovory Svätého Otca pri modlitbe Anjel Pána počas nasledujúcich dvoch nediel. Biskup Andrich prisľúbil, že svoju svätú omšu pred pápežovou modlitbou v nedeľu 22. júla obetuje za to, „aby bola jeho odvážna služba podporená silou prichádzajúcou od Boha a z jednohlasnej modlitby všetkých kresťanov“.

Predchádzajúce dve letné dovolenky strávil Benedikt XVI. v Les Combes vo Valle d'Aosta. Tento rok sa rozhodol pre Lorenzago di Cadore, ktoré práve slávi 20. výročie prvého pobytu Jána Pavla II. Ten tam dovolenkoval spolu šesťkrát. Benedikt XVI. bude bývať v tom istom diecéznom dome ako on, blízko zámočku Mirabello, kde bude ubytovaný personál a veliteľ strážnej služby.

-te-/ snímka RV

Benedikt XVI. na dovolenke

Taliansko (12. júla, RV) – Prvé dni odpočinku pápeža Benedikta XVI. v mestečku Lorenzago di Cadore plynú v čo najväčšom súkromí. Hoci miestni obyvatelia aj turisti sa zaujímajú o jeho vychádzky po okolitých cestičkách. A miestna cirkev ho včera pozvala na organový koncert pri príležitosti sviatku sv. Benedikta, patróna

Európy, podľa ktorého si zvolil pápežské meno. Avšak Svätý Otec uprednostnil súkromie, štúdium a meditáciu, ktorými vyplňa tieto dni. Predpokladá sa, že relaxuje aj pri klavíri. Jeden z miestnych letných hostí totiž do vilky, kde pápež býva, zapožičal pianoforte. Od čias návštev Jána Pavla II. v Lorenzagu sa dost' zmenilo aj okolie vilky, okolo ktorej ohradili pomerne rozsiahle územie na ničím nerušené prechádzky. Priamo odtiaľ vedú aj chodníky do hôr, ktorých končiare už v tomto čase začína pokrývať prvý sneh.

Počasiu Benediktovi XVI. zatiaľ ukázalo dost' upršanú tvár. Obyvatelia Lorenzaga to však vyvažujú vrelým prijatím a srdečnosťou, s ktorou prežívajú jeho prítomnosť, hoci aj nie veľmi viditeľnú. Ako povedal miestny farár don Sergio De Martino, „títo ľudia žijú v kultúrnej klíme často neistej, zmätočnej a čiastočne aj – ako povedal Svätý Otec – v zatemnení Boha, ale potreba tu je. Tento Svätý Otec hovorí jednoducho, ale ide do hĺbky. Kladie prst do ľudského svedomia. Nejde ani tak o to povedať: ‚dotkol som sa pápežovej ruky‘. Je to jeho poslanstvo, ktoré je darom, jeho slovo je darom. Ľudia to odhaľujú práve v tomto jeho veľkom bohatstve. Verím, že on je tým správnym človekom, ktorého si vyvolil Boh.“

V duchu tohto vyznania miestneho farára sa miestni kňazi tešia na stretnutie s pápežom, ktoré sa stáva tradičnou súčasťou jeho letných dovolenkových pobytov.

Farníci z Lorenzaga si prítomnosť Svätého Otca pripomínajú aj večernými akciami vo farskom oratóriu. Vo štvrtok to bude prezentácia knižky spomienok na 20. výročie prvej dovolenky Jána Pavla II. v Lorenzagu. V piatok je na pláne koncert skupiny Sorgente classic ensemble dodatočne k sviatku sv. Benedikta. Pápežské meniny v stredu miestni veriaci oslávili pri organových tónoch Bachových a Scarlattioho skladieb. Meninový koncert bol zároveň inauguráciou zrekonštruovaného organu z roku 1790 zo slávnej dielne Francesca Comelliho v Udine.

-te-

Benedikt XVI. zverejnil *Motu Proprio* k použitiu rímskej liturgie

Pápež Benedikt XVI. zverejnil v sobotu očakávaný dokument s názvom „*Motu Proprio* k použitiu rímskej liturgie pred uskutočnením reformy v roku 1970“, týkajúci sa slávenia liturgie podľa misála schváleného v roku 1962 pápežom Jánom XXIII., ktorý nikdy nebol právne zrušený. Dokument prichádza ako ovocie pápežovho dlhého premýšľania, mnohých konzultácií a modlitieb. Hovorca Svätej stolice Federico Lombardi tvrdí, že najlepším spôsobom ako dobre pochopiť nový dokument, je „čítať pozorne list pápeža, ktorý ho správa“. Má na mysli vysvetľujúci list Svätého Otca, rovnako vydaný dnes, adresovaný katolíckym bisku-

pom celého sveta, aby objasnil svoje pohnútky k napísaniu Motu proprio.

„Benedikt XVI. nás nevracia späť, ale vedie nás dopredu, vložiac nás pevne do pokračovania dejín Cirkvi. Cieľom tohto vykročenia dopredu je najmä napredovanie – tak osôb ako komunít – v hĺbke stretnutia s Bohom,“ vysvetľuje páter Lombardi. Podľa Svätého Otca Rímsky misál zverejnený pápežom Pavlom VI. a dvakrát vydaný v reedícii počas pontifikátu pápeža Jána Pavla II. zostane aj naďalej riadnou formou pre slávenie Eucharistie. Misál Jána XXIII., ktorého používanie terajší pápež uľahčil práve v novom dokumente, sa bude používať ako mimoriadna forma eucharistického slávania. Podľa hovorca pápež „nemá úmysel urobiť revolúciu vzhľadom na súčasné využitie liturgie obnovenej koncilom“, ktorú aj naďalej bude sláviť väčšina veriacich. Teda nejde o krok späť, ani o narušenie autority koncilu či zodpovednosti biskupov.

Po Druhom vatikánskom koncile aj pápež Ján Pavol II. videl nutnosť vydať normy k použitiu misálu z roku 1962, preto 2. júla 1988 vydal Motu Proprio „Ecclesia Dei“. Ním chcel zvlášť podať pomocnú ruku Bratstvu sv. Pia X., založenému Marcelom Lefébvrom, aby obnovili plné spoločenstvo s nástupcom sv. Petra. Žiaľ, dodnes táto rana rozdelenia nie je uzdravená. Keďže súčasný Svätý Otec si je vedomý zodpovednosti za jednotu kresťanov, jeho nový dokument nadväzuje na iniciatívu jeho predchodcu v túžbe po jednote v Cirkvi.

Benedikt XVI. nemá v úmysle zmenšovať význam a úlohu biskupov pri vedení miestnych Cirkví, preto sa na nich v závere sprievodného listu obracia s dôverou, aby po uplynutí troch rokov napísali Svätej Stolicy svoje hodnotenia a skúsenosti, ktoré budú hlavou Katolíckej cirkvi starostlivo zväžené.

-rs-

Reakcie na motu proprio: Biskupi a kňazi musia rozvážne predísť rozporom

Vatikán (9. júla, RV) – Biskupi a kňazi budú musieť konať rozvážne, aby nestratili z očí záujem spoločenstva a nedovolili vzniknúť rozporom. Povedal to v reakcii na sobotňajšie motu proprio Benedikta XVI. o používaní misála z roku 1962 predseda Biskupskej konferencie Nemecka kardinál Karl Lehmann. Tlačovú konferenciu v bavorskom Mníchove usporiadal hneď napoludnie 7. júla, v momente zverejnenia dokumentu.

Označil ho za pápežov príspevok k zmierneniu Cirkvi a povedal: „Som absolútne presvedčený o tom, že ide o pozitívny krok voči všetkým, ktorí si zamýšľali tento druh svätej omše a nechcú byť vytlačení do

kúta, akoby patrili k nejakej sekte a akoby robili niečo nenormálne. Nie je správne negatívne sa pozerať na určitý druh obradu, ktorý sa v Cirkvi používal stáročia. Kto sa snaží robiť to a hovorí o zlome v tomto význame, v skutočnosti nepochopil nič.“

Ako zdôraznil kardinál Lehmann, „neexistuje priestor medzi „predkoncilovým“ a „pokoncilovým“ existuje, naopak, vývojová kontinuita, na ktorú sa však často neberie ohľad,“ povedal predseda nemeckej biskupskej konferencie. Zdôraznil pritom liturgiu ako zdroj úcty k Eucharistii a povedal, že on si ju ako mladý kňaz vybudoval práve cez starý obrad. Motu proprio by teda podľa neho nemalo príliš rozvírovať hladinu. „Dúfam, že obe strany dokážu usmerniť „horúce hlavy“ na umiernenějšíe pozície,“ konštatoval Karl Lehmann na tlačovej konferencii v Mníchove.

Westminsterský arcibiskup kardinál Murphy-O'Connor tiež vo svojej reakcii na motu proprio zdôraznil zmierenie vnútri Cirkvi. „Jediné „nebezpečenstvo“, ktoré by sme mohli očakávať v Anglicku, by sa mohlo objaviť, keby nejaká skupina osôb žiadala oprávnenie sláviť latinskú omšu iba s cieľom manifestovať svoj nesúhlas s celým učením Druhého vatikánskeho koncilu, aby tak vyprovokovala skutočný rozkol medzi tým, čo bolo pred koncilom a čo po koncile.“

Napriek tomuto nebezpečenstvu sú tu však podľa kardinála O'Connora skupiny, ktoré majú oprávnenú túžbu po tomto privilegii. Ako sa vyjadril, napätia v Cirkvi boli a budú a vtedy všetko závisí od miestneho biskupa, ktorý by mal byť „ohniskom jednoty“.

Ako pre Vatikánsky rozhlas povedal don Salvatore Vitiello, teológ z Katolíckej univerzity v Ríme, tento dokument „je veľkou výzvou na poslušnosť predovšetkým pre kňazov a biskupov, ktorí by mali ukázať jednotnú tvár“. „Biskupi musia dať aj svojim kňazom príklad hlbokkej jednoty s rímskym biskupom,“ vyhlásil don Vitiello. Zároveň naznačil „červenú niť“ v učení Benedikta XVI., ktorý svoj postoj k liturgii jasne vyjadril už v historickom prejave v Rímskej kúrii 22. decembra 2005, keď hovoril o tzv. hermeneutike Druhého vatikánskeho koncilu.

„Existujú dve protikladné hermeneutiky, jedna o diskontinuite a zlome, ktorú Svätý Otec jasne označil za nesprávnu, lebo veští dvojzmyselnosť a zmätok medzi ľuďmi, pretože v Cirkvi nemôže nastať zlom: Cirkev je jediné mystické telo, ktoré počas storočí kráča históriou, hoci sa v ňom, prirodzene, odohrávajú reformy a modernizácie... Pápež v tomto slávnom prejave veľmi jasne deklaroval, že hermeneutika diskontinuity a zlomu v Cirkvi, známa hermeneutika koncilového ducha, nepriniesla ovocie, kým, naopak, hermeneutika reformy potichu prináša ovocie, aj po viac než 40 rokoch. V duchu tohto prejavy možno interpretovať aj motu proprio.“

Don Vitiello vidí v novom nariadení rozšírenie slobody. Ako povedal, „treba sa bezpochyby radovať, lebo dnes je Cirkev slobodnejšia: nie menej slobodná.“ -te-

Kongregácia pre náuku viery v novom dokumente objaňuje totožnosť Kristovej Cirkvi s Katolíckou cirkvou

Vatikán (10. júla, RV) – Je Kristovou Cirkvou práve Katolícka cirkev – a prečo? Na stále prítomnú otázku, vyvolávajúcu aj mnohé zmatečné a mylné odpovede, dnes odpovedala Kongregácia pre náuku viery ďalším dokumentom. Nesie názov Odpovede na otázky týkajúce sa niektorých aspektov náuky o Cirkvi a skladá sa z dvoch častí: z jasných a stručných odpovedí na päť otázok a z rozsiahlejšieho komentára. Dokument bol zverejnený dnes napoludne v talianskom, anglickom, francúzskom, španielskom, nemeckom, portugalskom a poľskom jazyku.

Prvá otázka znie: „Zmenil azda Druhý vatikánsky ekumenický koncil predchádzajúcu náuku o Cirkvi?“ Kongregácia potvrdzuje, že koncil túto náuku ani nechcel zmeniť, ani nezmenil, ale chcel ju iba rozvinúť, prehĺbiť a objasniť, čo napokon jasne potvrdil už Ján XXIII. pri otvorení koncilu, keď povedal: „... koncil... chce odovzdať katolícku náuku čistú a celú, bez oslabovania a zahmlievania.“

Druhú otázku možno označiť za ústrednú. Znie: „Ako sa má chápať tvrdenie, podľa ktorého Kristova Cirkev existuje v Katolíckej cirkvi?“ Práve toto je otázka s rozličnými interpretáciami, nie vždy v súlade s koncilovou náukou o Cirkvi. Kongregácia preto potvrdzuje tvrdenie koncilu, že Kristus založil na zemi jediná Cirkev a „táto Cirkev (...) existuje v Katolíckej cirkvi, riadenej Petrovým nástupcom a biskupmi v spoločenstve s ním“. Existencia znamená trvalú historickú kontinuitu a prítomnosť všetkých zložiek ustanovených Kristom v Katolíckej cirkvi, v ktorej sa konkrétne nachádza Kristova cirkev na zemi.

Tretia otázka znie: „Prečo sa používa výraz ‚existuje v‘ a nie jednoducho slovesná forma ‚je‘?“ Tento jazykový posun niektorí interpretujú ako radikálnu zmenu v náuke o Cirkvi. V skutočnosti však výraz subsistit in, ktorý potvrdzuje úplnú totožnosť Kristovej Cirkvi s Katolíckou cirkvou, nemení náuku o Cirkvi. Naopak, jasnejšie vyjadruje, že mimo tohto jadra nie je nejaké cirkevné prázdno, ale nachádzajú sa tam „početné prvky posväcovania a pravdy“, „ktoré ako pravé dary Kristovej Cirkvi pobádajú do všeobecnej jednoty“.

Tieto odpovede nesú teda aj silný ekumenický náboj. Štvrtá otázka preto znie: „Prečo Druhý vatikánsky ekumenický koncil prisudzuje pomenovanie ‚cirkvi‘ východným cirkvám oddeleným od plnej jednoty s Katolíckou cirkvou?“ Dokument objaňuje, že spoločenstvo s Katolíckou cirkvou, ktorej viditeľnou hlavou je rímsky biskup a nástupca sv. Petra, nie je nejakým vonkajším doplnkom miestnej cirkvi, ale jedným z jej vnútorných určujúcich princípov. Východným kresťanským spoločenstvám síce prislúcha postavenie miestnych cirkví, ale tento vnútorný určujúci princíp im chýba.

Piata otázka znie: „Prečo koncilové texty a následné dokumenty Magistéria neprisudzujú titul ‚Cirkev‘

kresťanským spoločenstvám, ktoré sa zrodili z reformy 16. storočia?“ Dokument vysvetľuje, že tieto spoločenstvá pri svojom vzniku po jeden a pol tisícročí katolíckej tradície nezachovali apoštolskú postupnosť v sviatostnom kňazstve a obrali sa tak o základný určujúci prvok toho, čo znamená byť Cirkvou. Pre neprítomnosť služobného kňazstva neuchovali tieto spoločenstvá ani pravú a úplnú podstatu eucharistického tajomstva. Preto nemôžu byť podľa katolíckej náuky nazývané cirkvami v pravom zmysle.

Vo vysvetľujúcom dodatku pre Vatikánsky rozhlas sekretár Kongregácie pre náuku viery Angelo Amato SDB zdôraznil tri body: „Predovšetkým je tu kontinuita v náuke tradície – koncilovej aj pokoncilovej. Nová tvár Cirkvi neznamená zlom, ale súlad v čoraz primeranejšom chápaní jej jednoty a jedinečnosti. Po druhé, jediná Kristova Cirkev – napriek rozdeleniam – existuje v dejinách Katolíckej cirkvi. Nie je preto správne myslieť si, že Kristova Cirkev dnes už neexistuje na žiadnom mieste alebo že existuje iba ako ideál či budúce zjednotenie rozličných sesterských cirkví, čo sa očakáva a sľubuje od dialógu. Výrazom subsistit in chcel koncil vyjadriť, že Kristova Cirkev je len jedna a nie je v mnohých podobách: v dejinnej skutočnosti existuje Cirkev ako jeden subjekt. Po tretie, stotožňovanie Kristovej Cirkvi s Katolíckou cirkvou neznamená, že by mimo Katolíckej cirkvi bolo ‚cirkevné prázdno‘, pretože v oddelených cirkvách a cirkevných spoločenstvách sú prítomné dôležité cirkevné prvky.“

Ako dodal Mons. Amato: „Odpovede Kongregácie pre náuku viery prispievajú k posilneniu ekumenického dialógu, ktorý musí okrem otvorenosti obsahovať aj ochranu vlastnej katolíckej identity. Iba tak totiž možno dospieť k jednote všetkých kresťanov v *jednom stáde s jedným pastierom* a vyliečiť ranu, ktorá dodnes bráni Katolíckej cirkvi v úplnom uskutočnení svojej univerzality v dejinách.“

Kongregácia pre náuku viery týmto dokumentom nadväzuje na svoje predchádzajúce ekzeziologické publikácie, z ktorých poslednou bolo vyhlásenie Dominus Jesus z roku 2000. Predtým vydala list katolíckym biskupom *Communione notio* roku 1992 a vyhlásenie *Mysterium Ecclesiae* roku 1973. Usiluje sa tak odpovedať na omyly, rozpaky a pochybnosti a zdôrazňovať niektoré vyjadrenia Magistéria, ktoré by mohli byť v teologickej diskusii prehliadané. Týkajú sa koncilových dokumentov, ako je dogmatická konstitúcia *Lumen gentium*, dekrét o ekumenizme *Unitatis redintegratio* a dekrét o východných cirkvách *Orientalium Ecclesiarum*. Tie ďalej rozpracovali pápeži Pavol VI. v encyklike *Ecclesiam suam* z roku 1964 a Ján Pavol II. v encyklike *Ut unum sint* z roku 1995.

-te-

Špeciálny pápežský vyslanec pre oslavy „Európskych mestských misií“

Pápež Benedikt XVI. vymenoval svojho špeciálneho vyslanca na záverečné oslavy „Európskych mestských misií“, ktoré sa uskutočnia v Budapešti v termíne 16.-22. septembra. Stal sa ním generálny vikár Jeho Svätosti pre Rímsku diecézu kardinál Camillo Ruini.

Prvá mestská misia sa uskutočnila vo Viedni v máji 2003, ďalšie nasledovali v Paríži, Lisabone a Bruseli. Rok 2007 je venovaný novej evanjelizácii v Budapešti. Ako uviedol v pozývacom liste kardinál Péter Erdő, „niekoľko kardinálov z rôznych európskych miest, inšpirovaných Jánom Pavlom II., si uvedomilo, že bohatstvo našej viery by malo byť svetu predstavené novým spôsobom. Mali by sme každému dávať najavo znamenie Kristovej zvesti, rovnako ako kultúrne a ľudské bohatstvo kresťanstva v Európe.“ -dj-

Valencia slávi prvé výročie návštevy Benedikta XVI.

Už rok uplynul od návštevy Svätého otca v španielskej Valencii pri príležitosti 5. svetového stretnutia rodín. Preto sa včera na Teologickej fakulte vo Valencii uskutočnilo akademické stretnutie, ktorého hlavnou myšlienkou bola reflexia nad prejavmi pápeža počas minuloročnej akcie. Dnes o 19. hodine bude sláviť v miestnej katedrále d'akovnú svätú omšu tamojší arcibiskup Agustin Garcia-Gasco Vicente. Veľa publikácií,

ktoré spracovali hlavné témy stretnutia rodín vo Valencii, sa dostalo do farností a do centier, kde pôsobia katolícke hnutia.

Na Kube sa všetky diecézy podieľajú na projekte s cieľom založiť centrá zamerané na podporu rodín. Ako vysvetľuje tamojší misionár Blas Silvestre, inšpiráciu našli na kongresoch, konajúcich sa v počas minuloročného stretnutia pápeža s rodinami. Centrá budú spravovať biskupi jedenástich kubánskych diecéz. Ráta sa v nich so skupinou 5-10 osôb, vrátane psychologov, sociálnych pracovníkov, vychovávateľov, lekárov a kňazov. RV, -rs- / snímka -pz-

Benedikt XVI. prijal na audiencii veľvyslankyňu SR pri Svätej stolici Dagmar Babčanovú

Svätý Otec v sobotu predpoludním prijal na osobitnej audiencii prefekta Kongregácie pre náuku viery kardinála Williama Josepha Levađu, predsedu Pápežskej komisie pre mestský štát Vatikán Mons. Giovanniho Lajola a substitúta pre všeobecné záležitosti štátneho sekretariátu Mons. Fernanda Filoniho. Benedikt XVI. sa stretol aj s veľvyslankyňou SR pri Svätej stolici Dagmar Babčanovou pri príležitosti ukončenia jej pôsobenia v tejto funkcii. -dj-

Arcibiskup Tomasi vystúpil na pôde Ekonomickej a sociálnej rady OSN

Švajčiarsko (6. júla, RV) – „Zahraničné investície a rozvojová pomoc sa musia zvýšiť a sústrediť na vytváranie pracovných miest a zlepšenie vzdelávania v najchudobnejších krajinách sveta,“ uviedol to arcibiskup Silvano Tomasi, zástupca Svätej stolice pri medzinárodných inštitúciách v Ženeve, na pôde Ekonomickej a sociálnej rady OSN. „Otázka nestojí „či“, ale „ako“ by mala byť realizovaná ďalšia pomoc.“ Podľa arcibiskupa Tomasiho si zníženie chudoby vyžaduje zosúladenie medzi „mechanizmami, ktoré produkujú bohatstvo a mechanizmami, ktoré ho rozdeľujú.“ Zároveň poukázal na to, že jedným z najväčších problémov pri distribúcii pomoci je korupcia.

Aktuálne štatistiky uvádzajú, že 1,37 miliardy ľudí žije za menej ako 2 doláre denne a odhaduje sa, že 854 miliónov ľudí vo svete je podvyživených, najmä v oblasti Afriky a Ázie. -dj-

Najnovší prieskum týkajúci sa slobody vierovyznania bol zverejnený v USA

USA (11. júla, RV/CNS) – Centrum pre náboženskú slobodu pri Hudsonovom inštitúte vo Washingtone v uplynulých dňoch predstavilo najnovšie zistenia, týkajúce sa svetových trendov v tejto oblasti. Jednotlivým štátom prisúdilo čísla od 1 do 7, vyjadrujúce mieru náboženskej intolerancie. Najhoršie výsledky patria krajinám Ázie, severnej Afriky a východnej Európy, na opačnej strane rebríčka sa nachádzajú napríklad USA, Kanada a oblasť západnej Európy. Zaujímavé je zistenie, že najvyššia miera slobody vierovyznania je uplatňovaná v štátoch s prevažne kresťanským obyvateľstvom, najmä katolíckym, i keď aj tu existujú výnimky v podobe Kuby, Kolumbie alebo Zimbabwe. **-dj-**

Kardinál Dias sa chystá na pastoračnú návštevu Angoly

Angola (10. júla, RV/Fides) – Prefekt kongregácie pre evanjelizáciu národov kardinál Ivan Dias zajtra odchádza na pastoračnú návštevu Angoly, ktorá potrvá do 23. júla. Začne ju v hlavnom meste Luanda, kde stretne s misionármi, pôsobiacimi v tejto africkej krajine. 14. júla odcestuje do enklávy Cabinda, kde bude hlavným celebrantom svätej omše v miestnej katedrále a po nej navštívi katolícku misiu v Landane. K ďalším bodom jeho programu patrí stretnutie s guvernérom, seminaristami a návšteva Angolského inštitútu náboženských vied, ktorý oslavuje 10. výročie svojho založenia. 20. júla kardinál Dias otvorí stretnutie biskupov Južnej Afriky, na ktorom sa zúčastnia cirkevní predstavitelia z Angoly, Botswany, Lesotha, Mozambiku, Namíbie, Juhoafrickej republiky, Svazijska a Zimbabwe. **-dj-**

Stretnutie farností Európy v Portugalsku

Na stretnutí farností v Európe sa v dňoch 8. júla až 12. júla 2007 zišlo 200 zástupcov rôznych európskych krajín v portugalskom meste Porto, kde diskutovali o pastorácii a kresťanskej spolupráci medzi inštitúcia-

mi v kontexte dnešného európskeho životného štýlu. Motto tohtoročného medzinárodného stretnutia bolo: „Byť kresťanmi v dnešnej dobe.“

Súčasťou programu boli odborné prednášky, výmena skúseností o pastorácii a živote vo farnostiach podľa jazykových oblastí a návšteva farností mesta Porto. V diskusiách si zúčastnení kládli otázku ako žiť kresťanstvo v dnešnej dobe. A pripomenú si kresťanské korene a tradíciu európskeho kontinentu.

V stredu na sviatok sv. Benedikta sa účastníci stretnutia zjednotili v jednej z farností Porto pri sv. omši, ktorú celebrou biskup Manuel Klemente. Vyjadril radosť z tejto celoeurópskej iniciatívy, pretože podľa jeho slov Európa očakáva novú evanjelizáciu.

Slovensko na tohtoročnom európskom stretnutí v Porto reprezentovali dvaja účastníci prostredníctvom Fóra kresťanských inštitúcií Zuzana Juhaniaková a Vladimír Baxa SDB. Nasledujúce európske stretnutie bude v Belgicku v roku 2009. **Zuzana Juhaniaková**

Prezident Chávez vyhlásil biskupov vo Venezuele za neznalých a zvrátených

V krajine pod socialistickou vládou prezidenta Huga Cháveza sa množia útoky najvyšších štátnych predstaviteľov proti Cirkvi. Biskupi po poslednom plenárnom zasadnutí, ktoré sa skončilo v sobotu, vo verejnom vyhlásení kritizujú ústavné zmeny a vyjadrujú obavy z nástupu marxisticko-leninského režimu. Za neľudský a nekresťanský označili slovník, ktorý manipuluje verejnú mienku sloganmi o „vlasti, socializme a smrti“. Prezident Chávez biskupov za to označil za „neznalé a zvrátené“ osoby a jeho minister vnútra Pedro Carreño sa nechal počuť, že „predstavitelia Cirkvi napriahli ruky k chudobným a tak pohrozili, že sa idú správať ako politická strana“.

„Sme zvyknutí na takéto druh reči,“ vyhlásil na to arcibiskup z mesta Coro Roberto Lückert a dodal: „My ako Cirkev a ako pastieri máme povinnosť hovoriť a robíme to z pohľadu evanjelia a ľudskej osoby. Nerobíme politiku ani nemáme záujem miešať sa do ničoho, čo sa týka záležitostí štátu.“

„Nesmieme akceptovať zámer rozdelenia krajiny na dve nezmierniteľné skupiny,“ napísali venezuelski biskupi vo vyhlásení. Krajina podľa nich momentálne prežíva „krízové momenty“ a vláda by sa mala k početným sociálnym a ekonomickým problémom postaviť nie z populistických pozícií, spoliehajúc sa na ropné zdroje, ale z pozícií konštruktívnych riešení. Jej slogany totiž „podnecujú iba násilie, nenávisť a pomstu“. **-te-**

Slávnosť svätého Cyrila a Metoda na Devíne

Oficiálne slávnosti svätého Cyrila a Metoda sa konali 5. júla pod starobylym hradom Devín. Význam tohto sviatku vyzdvihol aj kardinál Chryzostom Korec.

Príhovor kardinála Korca

Čím bol a čím by mal byť pre nás každý opravdivý sviatok? Mal by byť prerušením práce, prerušením všednosti, chvíľou osvieženia ducha, ale aj stretnutím s niečím, čo neumiera. V našej kultúre bola od stáročí jedným z takýchto sviatkov nedeľa. Taký by mal byť i obsah sviatku sv. Cyrila a Metoda.

Sviatočný deň 5. júl, ako deň najväčších osobností našich dejín, je jediný sviatok, ktorý slávi naše Slovensko ako štát i veriaci ako cirkvi. Oba si ho ctia s rovnakou úctou pre jeho obsah, hĺbku i význam. Svedčia o tom slávnosti na mnohých miestach, v Nitre i na Devíne.

Ešte pri vzniku Slovenskej republiky a jej Ústavy, ba v jednom denníku ešte aj včera niektorí mudrovali, že cyrilometodská tradícia je mýtus. Nie je to mýtus. Je to najskutočnejšia história.

Dnes si ožívujeme korene nášho slovenského národného života v osobnostiach géniov a svätcov Konštantína a Metoda, ich diela a ich tradície, pretrvávajúcej stáročia. Keď prišli k nám roku 863 ako učitelia z Carihradu na prosbu nášho rozľadeného vladára Rastislava, cisár Michal III. mu po nich poslal posolstvo slovami: „Aby ste sa aj vy stali národom veľkým.“ – Dielo, určené pre stáročia, sa začalo. Konštantín a Metod vynášli pre starosloviensky jazyk našich predkov písmo, preložili zázračne celú Bibliu, poklad európskych národov, dosiahli neuveriteľne v Ríme potvrdenie starosloviensčiny ako štvrtého liturgického jazyka Cirkvi popri latinčine, gréčtine a hebrejčine, založili Vysokú školu s výučbou matematiky, hudby, filozofie a štúdia Písma, kde sa od roku 863 v Nitre a na iných miestach formovali nielen budúci kňazi, ale i vzdelaní laici.

Rastislav hneď na začiatku vybral na štúdium na tejto Vysokej škole 50 nadaných mladíkov, Kocel' neskôr 50 ďalších, každým rokom potom pribúdalo nových. Spolu vyrástlo za 20 rokov niekoľko sto vzdelancov.

Naši predkovia, ponorení dovedy v prítmi pohanstva, mali od tej chvíle možnosť dostať sa na úroveň najvyspelejších národov Európy.

Začalo sa tým u nás kolosálne dielo duchovného, kultúrneho, národného i štátotvorného pohybu nášho národa i ostatných slavianskych národov. Ako ktosi povedal, tu bola prekonaná nultá hodina našej intelektuálnej, kultúrnej a duchovnej nemoty.

Naši predkovia prehovorili. Veď do cyrilometodského diela bol zapojený aj náš vynikajúci muž Gorazd a s ním mnohí naši ďalší muži. Naši predkovia začali prijímať pravdu o živote, vyspelé kresťanstvo Carihradu a Ríma a spoznávať pravdivosť slov žalmu: „Hlbočina je človek a jeho srdce priepasť.“

Konštantín-Filozof to vyjadril v mohutnej básni „Proglas“.

Príchod Konštantína a Metoda znamenal aj začiatok náročnej a zodpovednej úpravy právnych pomerov štátu a pevné životné a mravné normy spoločenstva. To všetko bolo vyjadrené právnickou knihou „Zákon sudnyj ljudem.“ Z právnických spisov sv. Metoda je známe aj tzv. „Napomenutie vladárom“, ktoré malo slúžiť zdravému organizovanému štátnemu životu našich predkov.

Cyrilometodská misia z roku 863 priniesla pre naše Slovensko okrem iného ešte jednu mimoriadnu udalosť. Pápež Ján VIII. bulou „Industriae tuae“, adresovanej „milovanému synovi Svätoplukovi, slávnemu kniežaťu“, založil v júni roku 880 diecézu „sanctae ecclesie nitrensis – svätej cirkvi nitrianskej“. Bola to a je to prvá diecéza medzi slavianskymi národmi, založená takmer sto rokov pred Prahou, pred Ostrihomom i Krakowom.

Duchovné, kultúrne, náboženské i národné základy spoločenstva zostali u nás živé aj po páde Veľkej Moravy roku 907. Naši predkovia boli síce vojensky porazení, ale kultúrne sa stali aj oporou nového štátu od čias sv. Štefana v Uhorskom kráľovstve. Toto kráľovstvo prebralo od Veľkej Moravy mnohé prvky politického zriadenia, poriadky administratívy, života práce i náboženského života a cirkevného zriadenia. Svedčí o tom veľké percento terminológie v maďarčine – dvor – udvar, brázda – barázda, anjel – angyal.

Cyrilometodská tradícia pretrvávala potom na Slovensku po celé stáročia v piesňach, povestiach, no najmä v chrámoch a medzi vzdelancami. Národ žil – jazykom i vierou. Svedčia o tom záznamy v misáloch, v Kódexoch či záznamoch sviatkov sv. Cyrila a Metoda od čias okolo roku tisíc až do 17. storočia.

Potom od roku 1655, keď vyšiel spevník Cantus catholici, objavujú sa zmienky o cyrilometodskej tradícii čoraz viac a podstatnejšie, a to u katolíkov i evanjelikov až po bernolákovcov, Jána Hollého, kardinála Rudnaya, cez veľké hnutie štúrovcov, až po Moyzesa a Kuzmányho, Maticu slovenskú a SSV. V ďalších dejinách je v slovenskej kultúre priam záplava písomností o tejto téme až podnes.

Sme hrdí na pamiatky, ktoré nám objavujú z čias cyrilometodských i prvých naši archeologovia po celom

Slovensku. Najmä na Devíne, v Nitre, na východnom Slovensku a najnovšie aj v Bojnjej. Sú to vzácne doklady, že naši predkovia tu žili a tvorili a že ich oživovalo kresťanstvo. Ale je tu aj iná, veľká a živá skutočnosť – je tu živé kresťanstvo, živé chrámy katolícke i evanjelické, je tu živá Cirkev, je tu živá Nitrianska diecéza založená roku 880. V našich gréckokatolíckych i pravoslávnych chrámoch zaznievajú dodnes prastaré modlitby a spevy v staroslovienčine. To všetko živo preklenuje tisíc rokov našich dejín – Konštantín a Metod sú medzi nami stále živo prítomní svojím životom a dielom. Čo to pre nás znamená?

V žalme sa hovorí: Postojte na ceste! A zamyslite sa! Skúmajte staré chodníky. Hľadajte ďalšiu dobrú cestu a kráčajte po nej.

V cyrilometodskej tradícii máme vzácne dedičstvo kultúrneho, náboženského, národného, ba i štátneho obsahu. Máme dedičstvo, ktoré je potrebné ďalej zdravo rozvíjať. Vieme, v čom všetkom je to potrebné.

Máme na Slovensku dosť, až mnoho nedostatkov. Mnoho nám chýba do národnej zrelosti. Príslušníci iných národov si kladú ruku na srdce pri speve štátnej hymny a pri úklone pred štátnym znakom. U nás niektorí, a to nielen mladí ľudia, sa správajú ako národní bezdomovci – nevedia si ceniť ani národ, ani si nectia štátny znak, ani štátnu hymnu. Je to smutnejšia stránka nášho života v našej Slovenskej republike.

Nedostatkov a nerestí máme na Slovensku viac. Niektoré naše elektronické i printové masmédiá nielenže nebudujú život národa a štátu, lež ho skôr nahlodávajú a podkopávajú. Pri rozdielnych názoroch na niektoré problémy nevieme, čo je ľudský dialóg. Protivníka v názore pokladáme často za nepriateľa, v parlamente odznievajú neraz úbohé úpadkové slová, slová urážok, až nenávisť, čo pozoruje celý národ, najmä mladí ľudia. Parlament tak niekedy pôsobí dojmom polámaných Svätoplukových prútov.

Pritom stopäťdesiat vybraných mužov a žien v Parlamente by malo byť príkladom správania a ľudských vzťahov. V nedávnych dňoch sme sa našťastie aj toho pri hlasovaní dožili.

Popri nedostatkoch máme našťastie aj veci povzbudzujúce a príkladné. Niektorí naši verejní činitelia, naši vedci, učители, umelci a spisovatelia sú v duchu cyrilometodskej tradície príkladom obetavého života pre dobro národa i oddanosti Slovenskej republike, ktorej sme sa po tvrdých stáročiach dožili. A sú tu aj iné dobré javy.

Po 15. rokoch Slovenskej republiky sa prvý raz naši najvyšší predstavitelia štátu vedia ľudsky stretať, viesť dialóg, riešiť problémy, aj keď nemajú na všetko rovnaké názory – počúvajú sa a civilizovane hľadajú riešenia. Dnes prehovorili v jednom a tom istom duchu. To je u nás čosi nové. Pán Boh zaplať!

Môže to naznačovať, že dnešný sviatok sv. Konštantína a Metoda neslávime plytko a naprázdno, ale ako ozajstný sviatok národa, celého Slovenska aj s jeho národnosťami, s ľudskou opravdivosťou a hĺbkou i radosťou ducha. Svätoplukove prúty akoby boli znova

zviazané a tým pevné. Ak to vydrží, bude to osožiť nám i našim vzťahom k Európe a k svetu.

Cyrlometodská tradícia vstúpila v priebehu stáročí do všetkých odvetví národného, náboženského a kultúrneho života Slovákov. Stala sa tradíciou národotvornou.

Bolo prirodzené, že Slovensko pri tvorbe svojej Slovenskej republiky do preambuly Ústavy, svojho najvyššieho zákona, zakotvilo cyrilometodský odkaz. Tým pripomíname sebe, Európe i svetu tisícročné korene nášho kultúrneho, duchovného a národného života, ba aj svoju dávnu štátnosť. To je výraz našej hrdosti. Má to význam pred Európou a svetom. A pre nás je to výzva.

Výzva pre našu generáciu. Zdravo rozvíjať národný život, jeho materiálne i duchovné hodnoty a tým vernosť kresťanským zásadám života, ktoré nás zachraňovali v celých dejinách. O toto všetko sa hodno usilovať a za toto všetko sa hodno i modliť slovami žalmu:

„Bože, nauč nás rátať naše dni, aby sme nadobudli múdrosť srdca!“ *Kardinál Ján Chryzostom Korec*

Cyrlometodské dni v Terchovej

Osemnásť ročník Cyrlometodských dní v Terchovej sa začal už vo štvrtok. Jadrom týchto dní bola svätá omša, ktorú celebroidal Marián Gavenda, šéfredaktor katolíckych novín a krížová cesta na vrchu Oravcové. Večer sa v kostole svätých Cyrila a Metoda konala grécko-katolícka liturgia svätého Jána Zlatoústeho, celebroidal ju Gabriel Szekely, prešovský protopresbyter. Sobotňajší program ukončil galakonzert v amfiteátri pod názvom Čo nás spája, s podtitulom Koncert pre Terčovú.

Cyrlometodské dni vyvrcholil v nedeľu svätou omšou, ktorú celebroidal nitriansky diecézny biskup Viliam Judák. Koncelebrovali žilinský dekan Ladislav Stromček, správca farnosti Terchová Ján Halama a ďalší kňazi.

Biskup Judák sa v homílii zameril na prepojenie histórie so súčasnosťou a prenesenie odkazu svätých Cyrila a Metoda do každodenného života: „Od čias, čo byzantskí misionári, svätý Konštantín, svätý Cyril a Metod pripúťali starých Slovákov k Moravskej ríši ku kresťanskému Rímu a tým aj k západnej kultúrno-náboženskej orientácii, stala sa cyrilometodská idea po celé naše dejiny druhou prirodzenosťou slovenského života. Stopy cyrilometodstva v našich dejinách upevňovali nás nielen v jednote s Rímom, ale prehlbovali naše vedomie s vlastnými dejinnými osudmi. Preto tieto hodnoty zostávajú pre nás prameňom obnovy tých duchovných síl, ktoré nás udržali pri živote a pri viere, po celé tisícročie.“

Popoludň program pokračoval ekumenickou bohoslužbou s predstaviteľmi kresťanských cirkví.

Bodkou za Cyrlometodskými dňami bol galaprogram, v ktorom účinkoval štátny komorný orchester zo Žiliny, popradský detský zbor základnej umeleckej školy, Rudolf Patrinciak ml. a Lucie Bílá.

Rádio Lumen -mk-

Levočská púť na Mariánskej hore

Tohtoročná púť na Mariánskej hore v Levoči vyvrcholila v nedeľu 8. júla. Sviatok navštívenia Panny Márie a jubileum najstaršieho pútnického miesta východného Slovenska tu oslávili státisíce pútnikov z desiatich krajín.

Slávnostnú svätú omšu celebraval kardinál Jozef Tomko, spolu s prítomnými arcibiskupmi, biskupmi a kňazmi. V homílii privítal pútnikov z Albánska, Čiech, Francúzska, Chorvátska, Litvy, Kazachstanu, Nemecka, Rakúska, Srbska a osobitne z celého Slovenska. Veriacich upriamil na získanie a upevňovanie viery, ktorú Slovákom priniesli svätý Cyril a svätý Metod. Na príklade Panny Márie zdôraznil potrebu ochrany rodiny a života už od počatia. Kardinál Tomko apeloval aj na verejných činiteľov.

Homília kardinála Jozefa Tomka na púti v Levoči

1. Prišli sme do nášho Ain Karimu – prečo?

Dnes sme prišli na púť. Kráčame po príklade mladej dievčiny z Nazaretu, lebo si pripomíname jej návštevu u príbuznej Alžbety. „V tých dňoch sa Mária vydala na cestu a ponáhľala sa do istého júdskeho mesta v hornatom kraji“. Tak nám referuje evanjelista Lukáš. Z Nazaretu do Ain Karim pri Jeruzaleme sú to tri-štyri dni putovania, a to pri miernom stúpaní, lebo Jeruzalem je pomerne vysoko položený. Mária už nosí pod srdcom Ježiša a predsa ju pohýňa láska k svojej príbuznej, ktorá v staršom veku na podiv sveta ešte počala syna, Jána Krstiteľa a je už v šiestom mesiaci, potrebuje teda zvýšenú pomoc. Pri ich stretnutí však odznie čudesný rozhovor, ktorého výroky my veriaci ešte dnes, po dvestisíc rokoch, opakujeme tak pri každom Zdravase ako aj spievajúc Magnifikat.

Aj my sme prišli do Levoče, do tohto slovenského Ain Karimu, a vystúpili sme na túto Mariánsku horu, do hornatého a zalesneného kraja.

Niektorí tu boli ešte za časov neslobody, chodili ešte cez lesy, lebo polícia nepúšťala autá a robila prekážky pútnikom. Tu sa slúžili zakázané omše, tu sa spalo vo vakoch, tu sa v noci i cez deň spovedalo. Niektorých ešte sem priviedli ich mladí, odhodlaní rodičia. Iní začali chodiť neskôr, niektorí sú tu po prvý krát. Jedno však ostalo spoločné: pútnici sa tu stretnú s Pannou Máriou a s jej Synom, u nej si posilnia činorodú vieru a nádej do života. I my sme dnes, po sedemástich rokoch slobody, prišli sem nato, aby sme s Máriou vyznali a vyspievali svoju vieru, aby sme ďakovali Bohu a predniesli mu svoje prosby a bolesti, tie osobné ale aj tie spoločné všetkých veriacich na Slovensku.

2. „Blahoslavená je tá, ktorá uverila“ (Lk 1, 45)

Keď sa mladučká deva z Nazaretu objavila na prahu domu svojej príbuznej, ktorá na podiv sveta počala túženú dieťa v pokročilom veku, medzi doma ženami

nastal akoby mocný prúd Ducha. V oboch vyvolených dušiach vzniká akési sväté vzrušenie a inšpiruje od prvej chvíle ich slová. Z ich úst len tak vytryskujú ako krištáľový prameň hlboké myšlienky, cez ich slová preskakujú neviditeľné iskry. Alžbetu naplní Duch svätý a zvolá veľkým hlasom: „Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod tvojho života. Čím som si zaslúžila, že matka môjho Pána prichádza ku mne?... A blahoslavená je tá, ktorá uverila, že sa splní, čo jej povedal Pán“. Alžbeta poznáva a vyznáva, že má pred sebou „Matku svojho Pána“, preto vyriekne po prvý raz medzi všetkými Ain Karimu pozdrav, ktorý sa bude opakovať do konca sveta: „Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod tvojho života“. K tomu Alžbeta pridá blahorečenie a chválu na vieru Márie, pretože uverila anjelovi a privolila stať sa Matkou Ježiša, Božieho Syna. Viera spravila šťastnou Máriu aj všetkých, čo uveria jej Synovi. Ako to on sám povedal neveriacemu Tomášovi: „Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli a uverili“ (Jn 20,29).

Veru, šťastní sú tí, čo majú živú vieru v Ježiša Krista. Mária priniesla Božieho Syna na svet, priniesla ho Alžbete a prináša ho stále aj nám ako pravú cestu k spokojnosti a ku spásu. My sme tú vieru dostávali v našich rodinách s materinským mliekom, celkom zadarmo. Tá viera udržiavala pri nádeji našich otcov v ďalekej i blízkej minulosti; viera, ktorú našim predkom priniesli sv. Cyril a Metod, pomohla nášmu národu zachovať sa pred vyhubením počas tatarských a iných plenov. Z tej viery vznikla už pre rokom 1245 aj táto svätýňa, dnes bazilika; už vtedy sem chodili naši predkovia vyprosovať si vieru a ochranu Božej Matky. A v našej nedávnej dobe mládež ale aj starší boli ochotní znášať ťažkosti a príkoria, keď prichádzali do Levoče hľadať Krista u jeho Matky. Odtiaľ odchádzali posilnení vo viere a odhodlaní za vieru aj trpieť. A veru mnohí aj trpeli. Ale tí sa nedostali do zápisov „pamäti národa“ a do dnešných masmédií. Tam nenájdete ani biskupov Gojdiča, Hopku, Vojtaššáka, Buzalku, Hlaváča, ani blahoslavenú sestričku Zdenku, ani tisícky iných. Pýtam sa vás: vypadli azda títo z pamäti národa?! Akú „pamäť národa“ vám tu ktosi chce predstaviť?!

Dnes už nie je tak ľahko veriť v Ježiša Krista. Včera bolo jasné, kde je nepriateľ viery, dnes sa situácia na Slovensku mení. Zdá sa to akési protirečenie, paradox: sedemást rokov máme slobodu, ale dnes je naša viera viac ohrozená ako predtým. Zdá sa, že nevieme dobre používať slobodu veriť a že nevidíme hadov v tráve okolo nás. A tí k nám hovoria nie zo stromu, ako pokušiteľ v raji, ale cez moderné prostriedky; ukazujú nám vábivé jablko v lákavých farbách a rôznych formách a sľubujú raj na zemi. Dnes si vieru treba vy dobyť a pestovať. Vďaka Bohu, možnosti k tomu už máte, aj keď vám na ne stále úlisnejšie siahajú. Vďaka tým, čo v minulosti trpeli za vieru, máte dnes pekný

počet biskupov: bolo to radostné, keď sa mohli nedávno predstaviť Svätému Otcovi Benediktovi XVI. Máte omladené kňazstvo s priemerným vekom štyridsiatic rokov, ožil rehoľný život. Máte krásne skupiny mládeže, jestvujú aj zdravé rodiny, viacerí laici statočne si plnia svoje povinnosti v usporiadaných rodinách aj v rôznych povolaniach, málo však sa ich ešte odváži prejavíť a obhájiť svoju vieru na politickom, alebo verejnom poli. Máte aj cirkevné školy, kde sa má vašim deťom zaručiť nielen zdravá strava pre rozum, ale aj dobrá výchova pre statočný život; ale aj tu sa už konajú podozrivé kroky. Máte charitu na podporu vašich biednych a trpiacich spoluobčanov; treba sa však pýtať, čo sa plánuje proti charitným zriadeniam, ktoré sú súčasťou kresťanského života.

Keď sa však pozrieme na dnešný stav viery na Slovensku, tak si musíme uvedomiť, že dostávame čiernebiely obraz. Nestranný a dobroprajný pozorovateľ, akým je pápež Benedikt XVI., nás upozornil, že naše „vzácné cyrilometodské dedičstvo, ktoré komunistický režim nedokázal zničiť...“ je „vážne nahľadované kvasom charakteristickým pre západné spoločnosti: konzumizmom, hedonizmom (čiže pôžitkárstvom), laicizmom, relativizmom“. Dnes namiesto kultúry ducha nastupuje pseudo-kultúra takzvaného „nového“ chápania človeka a spoločnosti a usporiadanie verejného a politického života „ako keby Boha nebolo“, ako keby človek žil iba z chleba a z bohatstva, ako keby len kapitál a peniaze mali právo rozhodovať o tom, čo je dobré a čo zlé; ako keby najvyšším zákonom bolo nahrabať si čím viac a čím skôr, aj korupciou, aj klamstvom, aj poškodením iných. Zo Západu si beriete len to zlé, čo privádza práve západnú civilizáciu do úpadku. Niektorí už pripravujú zákony, ktoré sú priamym útokom na rodinu, na manželstvo, na ľudský život od počatia až po prirodzenú smrť. Aj Benedikt XVI. poukázal ako na destabilizujúci faktor, ktorým je, „systematický útok na manželstvo a rodinu, vedený v protredí určitej kultúry a masmédií“. Čo sa servíruje dnes v určitých bulvároch a programoch, čo hltajú vaše deti a čo hľadajú v televízii, na internete? Nemravnosť je lákavá, je ako sladký jed, je ako droga, je však klamné pozlátok.

Treba nám teda prosieť o obnovu viery, o smelosť ju aj verejne vyznávať a brániť, o odvahu čeliť novému návalu, o chuť hľadať Ježiša Krista, lepšie ho poznať, upevniť si svoju vieru, odolávať zvodom. „Blahoslavená je tá, ktorá uverila“ a „blahoslavení sú tí, čo nevideli a uverili“.

Príklad Panny Márie a Alžbety nám dáva podnet aj na iné vážne zamyslenie.

3. Slúžiť a pomáhať iným

Keď Alžbeta, inšpirovaná Duchom svätým, prezradila tajomstvo, že Mária sa stala Matkou Božieho Syna, lebo uverila, Mária si tiež vyliala srdce chválospevom. „Veľbí moja duša Pána a môj duch jasá v Bohu mojom Spasiteľovi, lebo zhladal na poniže-

nosť svojej služobnice.“ Mária dala svoj dobrovoľný súhlas k životu, ktorý už nosila pod srdcom a ktorému chcela naplno slúžiť.

Ihneď však myslela aj na svoju príbuznú Alžbetu a okamžite sa rozhodla poslúžiť aj životu, ktorý už dozrieval pod srdcom staršej príbuznej. Ani tá neváhala prijať svoje dieťa napriek veku a ľudským rečiam. V Márii a v Alžbete máme dva krásne príklady, ako treba slúžiť ľudskému životu. S akou radosťou oni prijali nové životy nehľadiac na nové s tým spojené starosti, ale nezabúdajúc ani na hlbokú radosť každej matky. Sú to svetlé príklady pre naše dievčatá a ženy, aby nič nedali na všelijaké reči a heslá o práve ženy zničiť svoj plod, na vraj „vedeckú“ a „pokrokovú“ propagandu. Nech počúvajú svoje srdce; nech vedia, ako sa cítia ženy, ktoré si dali odňať plod; ak môžu, nech si pozrú dokumentárny film s výstižným názvom „Nemý výkrik“ o tom, ako sa bráni plod pri prevádzaní potratu. Práve veda nás uisťuje, že v tom malom zárodok je už od samého začiatku zapísaná, zakódovaná jeho ľudská (a nie iná, nie zvieracia) prirodzenosť a jej budúci rozvoj. Plod nie je kus matkinho mäsa, ako sú mandle, to je už osobitný život, rozdielna ľudská bytosť s jedinečnou, neopakovateľnou individualitou, aj keď je ešte závislá na živote matky.

V septembri bude Ústavný súd Slovenskej republiky prejednávať zákon o interrupcii. Naša Ústava ihneď na začiatku oddielu o základných ľudských právach a slobodách v 15. článku pekne tvrdí: „Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením“. My dnes prosíme Boha, aby osvietil ústavných sudcov, aby rešpektovali a vysvetľovali túto ochranu v duchu preambuly celej Ústavy, ktorá sa odvoláva na „cyrilometodské duchovné dedičstvo“. Zdravý ľudský rozum len potvrdzuje to, čo učí Katechizmus katolíckej Cirkvi: „Ľudský život treba absolútne rešpektovať a chrániť už od chvíle počatia“. Príklad Márie a Alžbety nás k tomu len povzbudzuje.

4. Slúžiť rodine

Mária a Alžbeta sú šťastné, lebo slobodne a povedome slúžia životu, ktorý nosia. Šťastné sú aj ženy, ktoré s láskou a radosťou slúžia životu, prijímajú dieťa ako Boží dar; veď pri splodení spolupracujú so Stvoriteľom, darcom života. Strážia a chránia si ho, kým je v ich lone, ktoré je pre dieťa prvou teplou kolískou, kde ho ohrieva matkina láska. Po narodení dieťa najviac potrebuje pre zdravý rast rodinné prostredie lásky. Zdravá i keď chudobná rodina je najlepším predpokladom pre telesný, psychický a duchovný rozvoj dieťaťa.

Ale práve rodina sa stáva aj na Slovensku terčom rozkladných síl, ktoré sa na vás valia cez rôzne kanály. Je to jasné na kríze manželstva a pôrodnosti. Štatistiky hovoria, že sme hlboko pod hladinou reprodukcie a tak pokračujeme v dlhodobom procese zániku. S rozkladom rodiny však prichádza aj úpadok a rozklad národa.

Príčin je viac, ale hlavná príčina je podľa slov samého Sv. Otca „v systematickom útoku na manželstvo a rodinu, vedenom v prostredí určitej kultúry a masmédií“. Len nedávno ma zaujal istý nadpis v tlači: „Na dieťa už manželstvo netreba“. S netajeným potešením sa v článku tvrdilo, že za posledných pätnásť rokov sa výrazne mení model rodiny a že vraj Cirkvi sa to nepáči. Len Cirkvi? Vám sa páči, že roku 1991 sa narodilo mimo manželstva menej ako deväť percent, kým vlni to bolo už 27,5 percenta, čiže skoro 14.888 detí?! Čo iné máme čakať, keď sa propagujú predmanželské súžitia, a keď neformálne partnerské zväzky (voľakedy ste ich nazývali súžitia „na divoko“) a rozvody sa vám neustále predkladajú ako najlepšie a pokrokové modely.

Podľa Ústavy „manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona“. Preto verejní činitelia sa musia snažiť pomáhať mladým, aby si mohli zakladať rodiny, aby sa v zákonoch i v spoločnosti a najmä vo verejnoprávných médiách naozaj chránila pravá rodina a manželstvo, ktoré ju utvára; aby početné rodiny mohli nájsť životné podmienky.

Treba sa nám však pozrieť aj do vlastných radov. Ako reagujete na dnešnú situáciu vy, veriaci otcovia a matky? Ako vychovávate svoje deti? „Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov. Rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu“, tvrdí slávnostne naša Ústava (čl.41). Vy teda máte právo i zodpovednosť za výchovu, veď deti patria vám, nie štátu. Toto právo má štát garantovať a napomáhať, nie obmedzovať výchovu v školách, ktoré vy vyberiete, teda aj v cirkevných školách. Viete o toto právo aj bojovať?

5. Udržujte si jednotu a pomáhajte si navzájom!

Drahí pútnici a najmä vy, mladí! V poslednej dobe sa na Slovensku a v okolitých krajinách množia cieľavedomé a záluďné útoky na vašich pastierov, na biskupov a kňazov. Vedzte, že tu ide o pokus zničiť vašu dôveru vo vedenie Cirkvi a rozbiť vašu jednotu, v ktorej je sila. Ide o to, zahnať vieru do súkromia a mať voľné pole na nový, moderný spôsob vymývania mozgov. Nedajte si zatemniť zdravý rozum a svedomie. Nedajte sa zahnať do mediálnych katakomb. Verejnoprávne prostriedky musia slúžiť aj vám, veriacim, vy tiež na ne platíte! Vy nie ste obchodná firma, ktorá si musí platiť za reklamu! Nestaňte sa znovu „umľanou Cirkvou“. Pomáhajte si navzájom. Ako to robila Panna Mária, ktorá sa ihneď ponáhľala na pomoc Alžbete.

Držte si svoju vieru! Nebojte sa ju žiť a ukázať aj na verejnosti. Viera je sila ducha, prináša kultúru života a nie smrti! Viera je celistvý svetonázor. Dnes si obživme túto vieru a naberme odvahu do konkrétneho života. Tu pri tejto Eucharistii, keď je s nami Ježiš Kristus, živý, vzkriesený, i keď skrytý. A je tu s nami aj jeho Matka, naša Patrónka. Ona nech chráni naše Slovensko v tejto nebezpečnej chvíli a pomôže nám odvážne konať.

Jozef kard. Tomko

Kardinál Jozef Tomko navštívil farnosť Hermanovce

Tomko navštívil farnosť Hermanovce v Košickej arcidiecéze. V kostole svätej Alžbety Uhorskej odsľúžil svätú omšu. Spolu s ním koncebroval pomocný košický biskup Bernard Bober. Omše sa zúčastnilo približne tisíc veriacich z farnosti a okolia. Dôvodom tejto návštevy boli dve historické udalosti.

Ako to povedal miestny správca Martin Raškovský: „Prvou udalosťou je, že farnosť je zasvätená svätej Alžbete Uhorskej. Tento rok je osemsté výročie od jej narodenia. A druhou udalosťou je, že v tejto farnosti pôsobil a je aj pochovaný profesor pán Hlaváč, zakladateľ katolíckeho skautingu v Michalovciach. Na budúci rok si Hermanovská farnosť pripomenie 25. výročie od jeho smrti a práve toto je aj hlavným dôvodom návštevy kardinála, pretože bol žiakom profesora Štefana Hlaváča.“

Kardinál Tomko povedal, že už veľmi dávno túžil navštíviť hrob svojho učiteľa, ktorému ďakuje za veľmi veľa. **Jozef Spišák, Rádio Lumen / snímka -mm-**

Stretnutie mládeže v Krakovanoch

Farnosť Krakovany pripravila v dňoch 6.- 8. júla 2007 stretnutie mládeže *Nebojte sa!* pre mládež z piešťanského a novomestského dekanátu. Názov podujatia pripomína slová ctihodného pápeža Jána Pavla II., ktorými často povzbudzoval mládež. Nebojte sa! je pamiatkou na tohto veľkého pápeža. Program pripravený organizátormi okrem sv. omši, adorácií tvorili aj workshopy, vystúpenia hudobných skupín Eliáš, Kapucíni, Heaven's Shore, Lámačské chvály, Christallinus a tanečné divadlo Atak. /viac na www.nebojtesa.sk/ Mgr. Ľudovít Malý

Seminár o duchovnom materstve a sprevádzaní

Zástupkyne 19 rehoľných kongregácií sa stretli v dňoch 1.- 4. júla na seminári o duchovnom materstve a sprevádzaní v priestoroch Kňazského seminára sv. Františka Xaverského v Badíne. Podujatie pripravila Konferencia vyšších rehoľných predstavených ženských rehoľí (KVPŽR) s cieľom poskytnúť podnety pre sestry, ktoré pracujú vo formálnych komunitách alebo sa zaoberajú formáciou vo svojej reholi.

Lektorkou seminára bola sestra Mária Ester Posadová z Inštitútu dcér Márie Pomocnice (sestry saleziánky), ktorá pôsobí ako profesorka Pápežskej teologickej fakulty výchovných vied AUXILIUM v Ríme. „Dokázala osloviť poslucháčky nielen širokými poznatkami z oblasti spirituality rehoľného života ale aj svojimi bohatými skúsenosťami a príbehmi zo života, ktorými obohacovala prednášky, ako aj osobným prístupom ku každej z nás,“ vyslovila svoj postreh jedna z účastníčok seminára.

sr. Iveta Sojková, FMA

Stretnutie kňazov, zodpovedných za pastoračiu Slovákov v zahraničí

Výmena skúseností v riešení aktuálnych otázok spojených s pastoračnou starostlivosťou o Slovákov, žijúcich v zahraničí, koordinácia aktivít a príprava pastoračných plánov boli témy stretnutia kňazov, poverených pastoračnou službou pre Slovákov v zahraničí s otcom arcibiskupom, Mons.

Jánom Sokolom, predsedom Rady KBS pre pastoračiu Slovákov v zahraničí, ktoré sa konalo v Trnave v dňoch 9. až 12. júla 2007.

Slovenské misie sú v zahraničí rozmiestnené v mnohých európskych mestách, ako je Paríž, Viedeň, Mníchov, Brusel, Zurich, Manheim, Rím, Dublin, Praha, a podobne aj v zámorí v USA, Kanade či v Austrálii.

Tohtoročného stretnutia v Trnave sa zúčastnili kňazi Ľubomír Fabčín, pôsobiaci v Belgicku, František Polák, SDB, z Zurichu, Imrich Tóth, zodpovedný za pastoračiu Slovákov v Paríži, Rudolf Maslák, ktorý pôsobí v Mníchove a Pavol Dubovský, poverený pastoračnou službou Slovákom vo Viedni.

Záverečný deň programu bol venovaný stretnutiu s pani PhDr. Vilmou Prívarovou, Splnomocnenkyňou vlády pre Zahraničných Slovákov a s pánom prof. Jozefom Rydlom, podpredsedom Zahraničného výboru NR SR.

Slovenské katolícke misie v zahraničí dnes nadväzujú na dlhoročnú tradíciu katolíckych misií v krajinách Európy. Stávali sa oporným bodom v cudzom svete, ktorý mal byť ich druhým domovom alebo útočiskom v rôznych životných potrebách.

Kňazi sa dnes na Slovenských misiách venujú predovšetkým tým, ktorí sú v zahraničí kvôli práci, študentom, stážistom a tiež o turistom či pútnikom.

Ľubomír Rebek, ABÚ Trnava

Celoslovenská púť seniorov na Mariánskej hore v Levoči

12. júla, pri príležitosti 10. výročia prvej takejto púte, mala vo svojom liturgickom programe aj archijerejskú svätú liturgiu v byzantskom obrade, ktorej hlavným slúžiteľom bol vladyka Ján Babjak, SJ.

Prešovský eparcha poukázal na veľmi dôležitý fenomén duchovného života, ktorým je putovanie na posvätné miesta. Spomenul dôležitosť púte v živote Izraelitov i putovanie Ježiša Krista počas jeho verejného účinkovania ako aj nedávnu púť biskupov Slovenska k hrobom svätých apoštolov do Ríma. Pripomenul veriacim najväčšieho pútnika všetkých čias, Svätého Otca Jána Pavla II., ktorý bol v roku 1995 aj tu na Levočskej hore. V závere homílie zdôraznil: „Mnohým sa počas života nepodarí putovať do Svätej Zeme, či do Ríma, ale dôležité je to, čo nám každá, i táto, púť chce pripomenúť. Všetci sme pútnici do Nebeskej vlasti. Uberáme sa k tomu, ktorý nás stvoril a ktorý nás čaká, aby sme celú večnosť mohli prežívať v láske Božej. Prosme Matku Božiu, aby sme všetci múdro prežili jeseň svojho života a s pribúdajúcimi rokmi sme sa vždy viac a viac tešili na nebo“.

Liturgickú slávnosť spevom umocnil Katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa z Prešova pod vedením Valérie Hricovovej. Aj táto byzantská svätá liturgia seniorom Slovenska sprostredkovala Božie požehnanie cez Božie slovo a Eucharistiú. Posilnila aj ich životnú skúsenosť, že Kristova cirkev je našim spoločným domom, spoločenstvom, kde nás Pán zahŕňa svojou láskou a zároveň je predzvesťou Nebeského kráľovstva, kam svojim životom putujeme.

Ľubomír Petrik

Riaditeľ TK KBS: CSI Lic. Jozef KOVÁČIK, Grafická úprava a monitoring: Jolana ŠINAJOVÁ, Fotoservis: Mgr. Peter ZIMEN

Adresa: Konferencia biskupov Slovenska, P.O. Box 113, 814 99 Bratislava, Telefón: 02 / 54435 380, Fax: 02 / 54433 292, e-mail: zc@q7.sk; tkkbs@kbs.sk

Internetová verzia spravodajstva TK KBS - www.tkkbs.sk